

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

De tributis gallinarum, & alijs egregijs casibus circa materiam. Cap.
XXXVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

iustos pro peccatoribus.

Qō. 5. ¶ Quia in hac materia sicut in aliquibus alijs, alieni casus solent inter opiniones varias versari: hæsitari hi quispiam poterit, vtrum in his, & similibus inter varias opiniones versantibus casibus, possit quis tuta conscientia, duorum vel trium theologorum bonorum tali opinione præstantium sententiam sectari, dum sibi conscientia respondent, nec ipsum peccare neque ad restitutionem teneri. Cui dubio ex mente Cordubæ loco citato respondemus affirmatiue talem tuta conscientia huiusmodi duorum vel trium theologorum, & autoritate, & opinione pollentium sententiam posse amplectari, nam in hoc casu etiam si errasset putans se attingere veritatem, ignorantia inuincibilis eum immunem redderet à culpa. Quæ quidem assertio verum habet nisi in casu, quo talis competentum haberet communiter sapientes tenere contrarium & istud contrarium communiter inter homines timoræ conscientia in practica fuisse receptum, quia tunc talis opinio ordinariè solita est esse vera, & quæ intercedente periculo, vel dubio peccati mortalis est sequenda: si in amplectendo contrariam tale periculum imminet. Exceptum tamen nisi constasset aliam opinionem cōtra scilicet prædictam communem tum probabiliorem esse, tum etiam

n Huius magis fundatam, quia tunc omiſſa opinione communis sententiæ se hæc amplecti tute potest, sed hoc raro & non sepe contingit. Et ita in casibus huius materiæ opinio communis præsequitur quæ & melior est & maiori autoritate pollet, amplectenda est.

in quæſtionar. lib. 2. de ignorantia. q. 3. cū

Ment. 12

a Cordubæ

in tr. et. de

casib. con-

cent. q.

114.

¶ De tributis gallinarum, & alijs egregijs casibus circa materiam.

CAP. XXXVIII.

¶ Otro etiam de tributis gallinarum, quæ etiam ab antiquo memoriali magnatibus, & dominis minori preterquam valent solitæ sunt rependi scitu necessarius hic incidit sermo, cuius quæstionis meminuit Cordubæ præpones quæstionem vtrum dominus à populis sibi subditis licite pensionem mille gallinarum pro mensa sua antiquo recipit, quas minoris soluit citra medietatē, quæ valeant nunc temporis: quia ab hinc octoginta annis

decem dipondia in pretium earum isti domini impendebant, & abhinc quinquaginta annis pro singulis duodecim dipondia soluebant, nunc autem vsque ad viginti dipondia pretium auxere, sicque quo charius gallinarum pretium sit per dominos augetur & pretiū: sed semper citra medietatem valoris, quem valent.

¶ Igitur per distinctionem venit dissoluenda hæc questio, quia si à principio titulo emptionis venditionisque fuit iniustus iste contractus pendendi tot gallinas quorandis, tunc palam est contractum esse contra iustitiam, obligationemque restitutionis inducere, sed quia pensio hæc annua tot gallinarum potuit ortum habuisse ab antiquo ex contractu emptionis, & venditionis, & debiti seruitij, ideo distinguendum esse videtur: & iuxta distinctionem dicitur quod si vasalli alias sufficienter implent tributa secundam leges debita, integrèque ea persolunt dominis, tunc siue contractus hic sit simplex emptionis, vel venditionis siue mixtus fuerit, iniustitia non caret, quare domini obnoxij sunt ad refarciendum, id quod de iusto valore gallinarum desit, iuxta tempora, quibus quilibet eas recepit, & modo recipit, quia solum contractum emptionis, & venditionis ab initio constat esse si dixerimus, notabiliter distat ab iusto gallinarum pretio, & ab æquali pretio deficit: quod si mixtus contractus à principio intercesserit, etiam pars quæ subtrahitur à iusto pretio gallinarum titulo debiti seruitij iniuste retinetur, aut recipitur, quia à tali seruitio subditos conuincitur esse immunes, postquam alias sufficienter exsolunt tributa, exhibetque obsequia per leges debita. Et sic id quod subtrahitur à gallinarum iusto pretio exigitur à subditis ultra ab eis debitum, neque ad id credendum leui ducimur coniectura, quia probabiliter coniectare possumus antiquis valorem gallinarum constituisse scilicet decem, conuenisseque dominum cum vasallis de subministrandis sibi gallinis pro mensa ad taxam decem dipondiorum prout tunc venales erant, eumque pro tempore successiuo creuerit pretium, auxisse dominos & pretium vsque ad viginti dipondia quo pretio nunc eas solunt, cum ergo nunc longe earum creuerit pretium sequitur subditis auctum pro illis rependendum esse pretium, pretioque

II. Pars. L. Lopez instr. Consc.

p

tioque

tióque quo nunc valent esse soluendas sicut econtra huiusmodi gallinæ viluissent nunc in pretio minorisque venirent quam viginti dipondia, minoris hoc pretio tenerentur vasalli eas domino exhibere venales. ¶ Vltimò patet quia communis increbuit fama, redditus, seruiciaque, quæ exiguntur à subditis notabiliter succreuisse plusquam antea cõstiterant: & vltra expediens, potissime cum domini potius teneatur egestatibus subditorum per elemosynarum subsidia subuenire quam exacte, & ad summum redditus exigere, neque hic titulo præscriptionis se possunt domini protegere, quia præscriptio est nullum cum sit iniusta.

¶ Vltimo tamen dicimus, quòd si redditus, tributaque non adæquauerint eam quantitatem quam iuste secundum leges pro seruitio sibi debito possent exigere domini, tunc si talis quantitas remissa computatur & continetur in ea parte, quæ subtrahitur à iusto pretio gallinarum absque delicto erit dominus, si gallinas exegerit illo viginti dipondiorum pretio, neque vlli restitutioni obnoxius, quia contractus, tunc interuenit mixtus et emptio, & venditio ex vna parte, & ex cõdonatione partis seruitij debiti pro parte pretij iusti gallinarum domino non soluta, vel de pretio iusto subducta, quantum vna pars alteri æquiualeat, consonant doctores vt refert Gabriel.^b

b Gabriel
in 4. dist.
15. q. 5. con.
clus. 2. &
3. & 4.
Q. 1.
c Cordub.
in tract. de
casib. cor.
sciēt. q. 115.
d. Sotus de
iustitia &
iure. lib. 3.
q. 6. ar. vlt.

¶ Insuper dubitari à quibusdam circa hanc materiam solet an casu quo domini optimates, vel emerint à regibus vectigalia, alcabalas nuncupata vel de manu regis susceperint, possint ad summum, & ad perpendicularum, hoc supremo rigore, scilicet ex decem vnam exigere: cuius nec modo neque tempore quo vectigalia contulit, vel vendidit, ita in summo rigore exigar, neque exegerit, & quidem circa hanc quæstionem aliter sentit Cordubus & aliter Sotus:⁴ nam Corduba tueretur licere optimatibus ista vectigalia summo rigore exigere, id est ex decem vnum, quia cum hæc iura, vel titulo emptionis, vel donationis sine vlla limitatione perceperint à rege, vel priuilegio, vel præscriptione ea acquirerint à rege, eodẽ plenè iure ea retinent: sicut sua iura vectigaliũ obtinet rex, & patet consequens possunt vectigaliũ pensionem, sicut exten-

re, sic etiam & auctiorem reddere, sicut & rex, dum ultra
 ex decem vnum non exigant, ac perinde licet rex suorum
 vectigalium remissionem concesserit, ipsi
 tamen in eorum exactione possunt ascendere dum ultra
 ex decem vnum non exigant, quia in re sua vnusquisque
 est moderator, & arbiter intra limites iustitiæ, & dum
 speciali lege non prohibetur. Neque obstat inquit contra
 hoc indulgentia, qua rex indulget regno per aliqua cur-
 ricula annorum ne vectigalia ad summum ascendant, vel
 in summo exigantur, quia hæc indulgentia non vergit in
 præiudicium vectigalium debitorum aliis dominis. Sic in
 facti contingentia latam fuisse sententiam in regali con-
 silio asseuerat Corduba.

¶ At verò licet ego non sim tantus, vt hanc senten-
 tiam autoritate consilij regij fultam ausim, vel velim
 damnare: sed res est, quæ in conscientia non transit sine
 aliquo serupulo, tum propter autoritatem Soti, tum
 propter rationes æquitati innitentes: quæ pro eius sen-
 tentia possunt allegari. Primo quia lex eatenus obligat,
 quatenus est vsu recepta. * At ista lex vectigalium sic est
 vsu recepta vt quota hæc non ad summum exigatur: sed
 infra summum sese solet rex cum regno componere, vt
 remissior fiat pètio, & tolerabilior, quia vt bene ait Sotus,
 licet decima sit consignata, tamen nisi vrgens regni ne-
 cessitas illud postularet nimis graue esset, tributum hoc
 ad rigorem exigere. Quare rex & vsus admissus per re-
 gem rigorem legis de quota decem vectigalium sic tem-
 perauit, vnde hæc remissio non videtur esse tam indul-
 gentia regia, quam vsus admissus à rege vt temperans &
 interpretans legem, & quia Victoria, vt prædixi, asseruit
 quod aliquod tributum contingit esse iustum: si soluat
 secundum consuetudinem quod tamen esset iniustum si
 solueretur secundum rigorem, & exemplificat in vecti-
 galibus, id est *alcabalas*. Cam ergo talis vsus & consuetu-
 do, dum nõ reuocatur per regem, habeat vim legis, post-
 quam etiam optimates in exigendis vectigalibus, vsui
 habenti vim legis, & temperanti rigorem legis obtem-
 perare tenentur, sequitur quod dum rex admittens vsum,
 in rigore vectigalia non exposcit: nec etiam ipsi magna-
 tes ad summum rigorem possint ea exigere, nisi malint

*c Obligatio legis anti-
 que consuetudini
 auctoritate
 firmata*

sibi aliam specialem præstituræ legem.

¶ Et secundo confirmatur, quia nullus videtur plus iuris voluisse transferre in alium, quam ipse de facto potius se habere, at rex vsui conueniens de facto non se putat habere ius ad exigendum in summo dum non reuocat vsum exigendi minus, temperantem rigorem legis & potentiam vi legis, ergo nõ transtulit in optimates ius exigendi in summo rigore vectigalia, dum ea dono contulit aut vendidit.

¶ Adde tertio quia si rex titulo venditionis in optimates hæc iura contulit, ideo minori pretio forte ea eis vendidit, quia neque ea ipse exigebat in rigore, neque ad summum exigenda esse censebat. Quia si in rigore rex eo tempore venditionis solitus esset exigere aut in rigore ab emptoribus exigenda esse duxisset, non tam vili pretio, sed auctiori pretio, quo certe in rigore exacta vendissent vendidisset. Ergo non possunt magnates vectigalium emptores augere pretium ultra exigi à rege contulerunt.

¶ Hoc tra-

statutur in

cap. Eccle-

sia 3. Ma-

ria 1. & c.

¶ Item tu, de

usur. & l.

1. vxorma-

rito. ff. de

donat. in-

ter vir. & l.

vxor. & l.

fideicomis-

sa. §. 1. ff.

de legat. 3.

¶ Cordub.

in tract. de

casib. con-

scientia. q.

27.

Qõ. 2.

¶ Insuper eodem vtendo fundamento Cordubæ tanquam gladio contrarij ex re mea vtens dico quod qui subrogatus debet sapere naturam illius, in cuius locum subrogatur, & quia non alia via hæc iura optimates obtinent quam ex collatione regis, sequitur quod si in eis subrogatur in locum regis, & secundum ius commune subrogatus debet sapere naturam illius in cuius locum subrogatur, quod magnates non possunt exigere vectigalia hæc ad summum, dum stante vsu qui obtinet vim legem, rex ea iura non exigebat ad summum, scilicet ex decem vnum. Hæc in gratiam Soti sub aliorum censura dixerim: postremo addens quod sicut rex stante lege non potest adaugere vectigalium quotam, ita neque eorum vectigalium emptores, quia regi subrogantur in eis, ita quod si non pleno iure obtinent ea iura, sed cū limitatione iuxta limitationem sunt exigenda, & non ultra.

¶ Nec ille casus singularis hic prætereundus esse videtur qui in Hispania videtur contigisse. Cuius meminit Corduba & an in casu quo quidam vir contendens obtinere à rege Hispaniæ priuilegium immunitatis à tributis, cum id à rege obtinere non posset, conuenit cum simi-

militari regis, vt sibi obtineret tale priuilegium, qui pactus est ei illud impetraturū ab imperatore Carolo quinto, sub titulo Imperatoris, sed non sub titulo regis Hispaniæ, cum utroque titulo Carolus tunc potiretur, curialisque iste, ac regis familiaris admonitum illum, cui si pactus est, esse curauit de inualiditate priuilegij huius in conscientia, & in foro exteriori. Declarans futuram esse inualidum, prout reuera erat: quia Carolus imperator concedens tale priuilegium vt sic, id est vt imperator, potestate carebat immunitatem hanc concedendi in Hispania, significauit tamen id priuilegij ad id tantum posse illi esse vsui, vt si senatores populi haberet propitios conuenirent priuilegio eius: rigidam examinationem prætereundo & sub prætextu illius, etiam scientes illud inualidum, ad tributa pēdenda eum non cogērent. Cui quæstioni per duo dicta putat Corduba se facere satis, primo asserens quod talis priuilegij impetrator, eum cōpertum habuerit alium illud expetentem, ad vsu malum, nociuumque reipublicæ illud expetere, tunc cum socium se videatur exhibere criminis, culpa non caret sollicitudo à se adhibita ad illud impetrandum.

¶ Secundo adijcit Corduba affirmare onus restitutionis defraudationis tributorum in hoc casu super non soluentem tributa tali prætextu, & super senatores, & officiales dissimulantes, quibus incumbere huiusmodi priuilegium examinare fore reiiciendum, & non super supradictum priuilegij impetratorem, quia nec ratione suæ sollicitudinis, neque ratione suæ intētionis damnū intulit reipublicæ: consonat Gabriel^h, & Metinaⁱ, ita Corduba.

¶ At profecto licet doctor hic merito sit omnibus cōmendabilis, & mihi pro sua egregia eruditione maxime gratus, in hoc postremo dicto mihi non satis placet, neque Metina locis allegatis sibi fauet, sed refragatur quæstione illa nona notabiliter dicens in responsione ad maximam, quod quando damnū illatum procedit ex verbo, aut ex opere alicuius, maxime quando alioquin minime causaretur, causat obligationem satisfaciendi, & non permissum tantum: sed sic est quod huiusmodi damnū illatum per defraudationem tributorum processit ex opere, id est ex impetratione talis inualidi priuilegij, q. 7. q. 9.

h Gabriel
4. lib. dist.

15. q. 2. du-
bio 1. con-
clusio. 3. de
cooperante
in crimine
furti, sed
non re fir-
tina.

i Mor. de
restitutione

& ex eius exhibitione, qua illud exhibuit defraudanti, & alioquin, nisi impetrasset & exhibuisset illud volenti per illud defraudare, talis defraudatio minime causaretur. Ergo secundum Metinam, magistrum Cordubæ, impetrator & exhibitor privilegij, aliis non restituentibus non excusatur à restitutione tributorum defraudatorum.

¶ Item qui instrumentum falsum confert alicui parato ad utendum eo in nocumentum alterius, licet constet ei esse falsum instrumentum, & licet in culpa fuerit iudex illud admittendo, videtur non excusari à restitutione tali instrumento falso utente, & iudice admittente non restituentibus, quia si ille instrumentum falsum non exhibuisset, neque ille qui recepit eo male usus fuisset, nec iudex illud admisisset, ac per consequens damnum illatum non fuisset, ergo pari ratione non excusabitur à restitutione impetrator, & exhibitor instrumenti falsi privilegij, quia si illud non impetrasset, & exhibuisset, per senatores non admissum fuisset, neque eo alter male, & in defraudationem tributorum reipublicæ usus fuisset. Non igitur contra dictum Cordubæ est à restitutione excusandus, nisi in casu quo alij, qui potiore iure tenentur reparare damnum, illud iam reparauerint. Alioquin illis non restituentibus tenebitur iste impetrator ad restitutionem, quia causam damni positiue, licet magis remote dedit, sicut qui dat gladium furioso ad occidendum, contra Cordubam.

¶ *De tributis si causa non omnino subsistat, de assessorij, de defraudatione infidelium principum in tributis illis debitis.*

CAP. XXXIX.

PRæterea ut reliqua attinentia ad materiam profectam a Soto, de iust. & in re. lib. 3. q. 6. art. vlt. quamur perpendendum est auctore Soto nullam esse personarum acceptionem, si nobiles à tributorum solutione eximantur, tum ob maiorum clara gestorum stemmata, tum quia reipublicæ tuendæ designati sunt. Imo subiicit Sotus dicens urgente necessitate regni, posse principem huiusmodi honores ingenuitatis, & exemptionis à tributis vendere, dum duo caueantur mala